Idees d’actualitat – The end of multilateralism?

Donald Trump declared multilateralism dead in his recent speech to the UN General Assembly. Since returning to power in January, the US president has not ceased his attacks on the global governance system that is celebrating its 80th anniversary. He has withdrawn (again) from key United Nations institutions, cut $1 billion in funding and fired more than 1,000 State Department employees who work closely with the UN, most notably through USAID, the agency responsible for distributing most of the US’s non-military foreign aid.

In his diatribe, Trump ridiculed the UN’s peace-making role – without mentioning his government’s veto power to block agreements and impose its position on Palestine on other countries – while claiming to have ended seven wars. He also accused the institution of financing the entry of illegal migrants into the US and blamed it for ruining the world with what he called the climate change scam.

Despite this, the US administration has expressed, at least rhetorically, its desire to remain committed to the UN. At his Senate hearing this summer, Michael Waltz, the nominee for US Permanent Representative to the United Nations, outlined his vision for a more focused and reformed institution. A UN focused on conflict prevention and resolution with a new

approach to peacekeeping. A UN that offers transparency in its budget, combats anti-Semitism and counters China's influence.

At the same time, the UN has yet to decide on a viable strategy for dealing with the US's change of course on global governance. During Trump's first term, UN Secretary-General António Guterres attempted to prevent a collapse of the system by establishing personal ties with the US president and practising strategic patience. Now, through the Iniciative UN80, Guterres is determined to undertake a series of far-reaching reforms to streamline the UN bureaucracy and improve its effectiveness.

Meanwhile, countries such as China and Russia welcome the decline of the United States' presence at the UN and may seek to fill this leadership vacuum by stepping up initiatives to the Shanghai Cooperation Organisation (SCO). At the same time, the gradual inclusion of new members in the BRICS could enable them to develop more coherent and effective political and economic tools. We can foresee that within this more fractured and fragmented system, non-Western alternatives to the UN will become more powerful and will be able to establish new norms.

It seems that from now on, US geopolitical strategy will have only one compass: the economic and security interests of the United States. Donald Trump is dismantling a governance structure that was fundamental to the agenda of peace and prosperity after the Second World War. This architecture, despite being conceived by the United States as a project to power and organise the world according to its interests, no longer seems compatible with the hyper-realist approach – absolute priority to national interests, rejection of multilateralism, Hobbesian view of international relations – that Trump applies to all areas of his foreign policy – trade policy, conflict management, etc.

This occurs in a context of structural power asymmetry in which the United States maintains disproportionate economic coercion, capable of inflicting losses of 5.8% of GDP on China and 8.6% on the European Union, while its vulnerability is limited (3%) according to a study published by the Real Instituto Elcano. This is partly due to financial dominance over manufacturing: American power in the global financial system (80%-90% in key segments) exceeds Chinese dominance in manufacturing (30% globally).

Consequently, the transition from a unipolar order to a fragmented system will entail substantial systemic costs, which will also be distributed asymmetrically. The European Union faces the dilemma of maintaining its transatlantic vassalage or assuming the costs of transitioning to strategic autonomy. For its part, China must accept short-term losses while building alternative capabilities. The rationality of confrontation strategies in zero-sum games contrasts with the absolute losses for all participants, suggesting that cooperation will only emerge in the face of existential crises or after the exhaustion of confrontation strategies.

Regarding our immediate environment – Europe – how can we survive in this scenario? For a long time, Europeans have maintained the illusion that they were the future of the world, and that their order consisted of ever deeper multilateral cooperation. But it turns out that

today's world increasingly looks like late 19th-century Europe, where different empires competed for hegemony. So, instead of being the future, Europe is now the exception, and to survive as we know it today, it must face the challenge of becoming a great power while remaining faithful to the defence of the rule of law, welfare, and democracy.

But the problem goes beyond Trump. The genocide in Gaza, recognised by General Assembly resolutions, multiple humanitarian agencies, and the International Court of Justice, which has issued precautionary measures against Israel, has stressed the inefficacity of the United Nations and the international community. Gaza exposes the central dilemma of contemporary multilateralism, where it becomes impossible to defend an international order based on rules when those who designed them and promised to apply them are the first to block their implementation. Disaffection with the UN is increasing. For millions in the Middle East, Africa and Latin America, the organisation has become an irrelevant actor, unable of guaranteeing rights or stopping atrocities, and paying less and less attention to populations with growing weight on the global stage.

If the UN is unable to guarantee justice in such a flagrant case of violation of international law and international humanitarian law as is happening in Gaza, its crisis can only worsen. And in this dilemma, either we move towards a profound reform that democratises the Security Council and strengthens human rights protection mechanisms, or the UN will be reduced to an empty ritual.

The current crisis is not only institutional, but also moral, and the question is whether the UN can survive as a legitimate institution in a multipolar and increasingly authoritarian world. The answer will depend on the political will to reform its power structures and the ability of international civil society to demand a truly inclusive system.

Photography: Donald Trump delivers a speech to the 80th session of the United Nations General Assembly, September 2025. Public domain.

Maria Fariña and Arnau Giralt, trainees at the CETC, have participated to this issue of *Idees d'actualitat*.

International politics and globalization

Jo Inge Bekkevold The Golden Age of Multilateralism Is Over

El multilateralisme, com a coordinació de polítiques entre tres o més estats, no és mort, però cada cop és un fenomen més estrany. Mentre l'autor reconeix la importància del multilateralisme per gestionar els afers internacionals també afirma que des del punt de vista del realisme, aquest sistema necessita grans potències per funcionar. L'origen de la unipolaritat dels EUA reforça la confiança en les solucions multilaterals. Quan els Estats Units van sortir victoriosos de la Guerra Freda, van incentivar el suport domèstic i internacional a la integració de més països en el món funcional posterior a la Segona

Guerra Mundial. Ara bé, la situació actual difereix molt d'aquest plantejament en tres aspectes. La substitució de la unipolaritat nord-americana ha passat a una bipolaritat entre els EUA i la Xina on ambdós busquen imposar-se en detriment de la cooperació multipolar. Encara més, l'administració Trump està convençuda que el multilateralisme va en contra dels seus objectius, i aquesta idea s'ha estès pel món occidental, per exemple amb el Brexit, o bé amb els corrents euroescèptics i nacionalistes que sorgeixen per tota Europa i contribueixen al rebuig a la ingerència externa. Les idees per millorar el sistema multilateral inclouen la participació d'actors no estatals i més veu del sud global, que contribuïren a la pluralització, però tampoc veurien incrementada la seva influència. Això ens porta a acceptar, en primer lloc, que ni els Estats Units ni la Xina tenen interès en res que no siguin els seus propis països, que l'era daurada del multilateralisme ha acabat i que ni una Europa favorable al multilateralisme o uns EUA post-Trump més cooperatius, i ni tan sols un món més multipolar, podran ressuscitar-lo. Finalment, l'autor assegura que val la pena lluitar pel sistema multilateral perquè l'alternativa és pitjor, i pronostica que es formarà a partir de minilateralismes, amb petits grups que col·laborin per solucionar problemes específics, a través de valors compartits i reptes comuns.

Enric Juliana Mundo estrecho

L' article recorre els principals estrets i canals del món, punts estratègics on es creuen comerç, poder militar i tensions geopolítiques. El Golf de Finlàndia és una zona de fricció entre Rússia i l'OTAN, en un context de sancions, desgast per la guerra d'Ucraïna i risc de provocacions militars. Els Estrets turcs dels Dardanels i Bòsfor) són clau per a l'accés al mar Negre i al petroli del Caspi. Turquia està impulsant la seva estratègia i estreny llaços amb Espanya, cosa que molesta Grècia. El Canal de Suez i Bab el Mandeb representen una connexió vital entre Europa i Àsia. La guerra a Gaza, la tensió Israel–Aràbia Saudita–Iran i els atacs a Iemen han reduït el trànsit i encarit assegurances, desviant rutes cap al cap de Bona Esperança. Per la seva banda l'Estret d'Ormuz és una artèria per on circula entre el 15% i el 18% del petroli mundial però sempre sota amenaça de tancament per part de l'Iran en moments crítics. L'Estret de Malaca és el principal corredor marítim global (30% del comerç mundial). El seu bloqueig afectaria la Xina, que busca rutes alternatives com l'Àrtic. L'Estret de Taiwan constitueix el possible epicentre d'una Tercera Guerra Mundial. La Xina intensifica la pressió militar sobre l'illa, clau a més per la seva producció de semiconductors. L'Estret de Bering: augura l'obertura de noves rutes comercials àrtiques per la cooperació Xina–Rússia, cosa que motiva més pressió nord-americana a la regió. Pel que al Canal de Panamà, els EUA busquen reforçar-hi el seu control davant la influència xinesa i empreses occidentals ja han substituït capital xinès en ports clau. Finalment, l'Estret de Gibraltar és l'escenari més estable, amb acords hispano-britànics després del Brexit i una creixent competència comercial amb el Marroc (ports de Tànger i Nador). En darrer terme, els estrets i canals són nusos estratègics del comerç i la política mundial, i cadascun d'ells concentra tensions que poden escalar en conflictes regionals o globals.

David Frum Trump Might Be Losing His Race Against Time

A parer de l'autor, Donald Trump està perdent suport públic en intentar consolidar el seu autoritarisme, i tot i que les autocràcies aparentment es basen en un líder fort, en realitat depenen dels que li donen suport, alguns per convicció, d'altres per oportunisme. Així, la pregunta clau als EUA és si continuar recolzant Trump avui pot posar en risc el futur del país. I les pressions del govern recauen sobre la fiscal general, Pam Bondi, acusada de no actuar amb la rapidesa necessària per frenar els adversaris polítics del president. Segons l'autor, la popularitat de Trump entre els votants està en declivi, afeblida per l'augment dels preus, l'estancament d'oportunitats laborals, el malestar general pel cost dels aranzels, la gestió de les vacunes infantils, un rebuig creixent a la corrupció i la percepció que el govern amaga informació sobre el cas Jeffrey Epstein. L'administració MAGA, segons l'autor, funciona com els antics acords comercials de Trump, a través d'un cercle reduït de fanàtics que controlen els mitjans de comunicació de la dreta i li permeten emparar el *gerrymandering* per mantenir el poder als estats més hostils. Però tot i l'evolució favorable de la borsa durant el 2025 i l'expectativa de reducció dels tipus d'interès, la realitat econòmica empitjora. Cada cop més ciutadans, incloent-hi molts republicans, especialment joves, creuen que el país va pel mal camí. Amb el seu instint de supervivència política, Trump sembla conscient que ha d'actuar ara si vol evitar unes eleccions de mig mandat que podrien retallar el seu poder o posar fi a la seva impunitat legal.

Jill Filipovic The Maga crackdown on free speech

L'assassinat de l'activista conservador Charlie Kirk ha estat qualificat pels líders de la dreta nord-americana com un martiri per la llibertat d'expressió, amb figures com Donald Trump, Ben Shapiro i Josh Hammer anomenant-lo un símbol de la Primera Esmena. El vicepresident JD Vance i l'assessor de Trump Stephen Miller van utilitzar *The Charlie Kirk Show* per etiquetar les organitzacions liberals com a "terrorisme interior", tot i que no hi havia proves que les vinculessin amb l'assassinat. Els conservadors han llançat llocs web i campanyes a les xarxes socials per exposar i pressionar els empresaris perquè acomiadin persones -sovint ciutadans corrents- que van publicar comentaris negatius sobre la mort de Kirk. Fins i tot els periodistes han perdut la feina per simples comentaris. Legisladors republicans com Clay Higgins i Randy Fine han anat més enllà, amenaçant de revocar llicències, posar empreses a la llista negra i ordenar prohibicions permanents per a qualsevol persona que menyspreï l'assassinat de Kirk. L'autora de l'article contrasta aquesta repressió amb la llarga història dels conservadors de fer escarni de figures liberals que han estat víctimes de la violència, com per exemple, l'assalt que va patir Paul Pelosi. Subratlla que, tot i que Kirk tenia dret a la llibertat d'expressió, per molt ofensives que fossin les seves paraules, assassinar-lo era indefensable. Però també ho és utilitzar el poder del govern com a arma per suprimir la dissidència en el seu nom, cosa que soscava la garantia de llibertat d'expressió de la Primera Esmena.

Nick Danforth Erdogan’s Irredentism Just Can’t Keep Up

Des de la tornada de Trump al poder, diversos experts han denunciat les semblances entre el viratge autoritari del president nord-americà c amb el camí que Erdogan ha dut a terme en deteriorament de les institucions democràtiques. Erdogan ha estat clau a l’hora d’afeblir les institucions democràtiques turques, però en termes geopolítics ha perdut importància davant l’auge de grans actors com Rússia i els Estats Units. Les provocacions de Turquia en el terreny geopolític han quedat en segon pla després de la invasió russa d’Ucraïna i les accions militars d’Israel. La postura revisionista de Turquia, que utilitza el poder militar per modificar l’ordre regional intervenint a territoris com Líbia o Síria, ha quedat en no res si la comparem amb les accions de Rússia i Israel. Dins del territori nacional, el president turc ha intentat consolidar el seu poder i aixafar l’oposició, mentre que el país s’ha vist desbordat per la intensificació dels conflictes a la regió. Alhora, però, això ha creat noves oportunitats per Turquia; per exemple, ha augmentat la coordinació amb els països àrabs enfront de l’expansió d’Israel. Així doncs, Turquia ha hagut de fer un gir pel que fa a les seves aliances per mantenir una certa importància dins un nou sistema internacional cada cop més imprevisible.

Jessica Buxbaum Israel Is Orchestrating an Economic Collapse in the West Bank

Des que va començar la guerra entre Israel i Hamàs l’octubre del 2023, els palestins de Cisjordània han de fer front a un greu col·lapse econòmic. Així, al voltant de 115.000 palestins han perdut el permís per treballar a Israel mentre l’atur i la pobresa a Cisjordània han passat del 12,9% a més del 30%, la taxa de pobresa s’ha duplicat i un terç de les famílies viuen ara en la pobresa. Molts treballadors corren el risc de creuar il·legalment a Israel, enfrontant-se a detencions, lesions o mort. La situació també ha provocat el col·lapse de les finances de l’Autoritat Palestina: Israel ha retingut milers de milions en ingressos fiscals deguts a l’Autoritat Palestina des del 2019, amb la qual cosa l’AP ha hagut de retallar els salaris i demanar nous préstecs d’urgència, provocant que el deute públic es dispari per sobre del 130% del PIB. D’altra banda, els excedents de shekels israelians als bancs palestins han obstruït les operacions financeres, dificultant les transaccions bàsiques i el comerç. Les batudes israelianes a les botigues de canvi de divises han empitjorat l’escassetat d’efectiu, alterant la vida quotidiana. Finalment, Israel ha anat substituint els treballadors palestins per treballadors estrangers, amb la qual cosa les perspectives de recuperació econòmica semblen desoladores. Els experts subratllen que només una solució política -posar fi a la guerra de Gaza, aixecar les restriccions i avançar en la sobirania- pot aturar l’espiral descendent.

Joshua Leifer Netanyahu's Vision for Israel's Future Is Not Sparta, It's Something Worse

Quan Israel va llançar la seva invasió terrestre de la ciutat de Gaza, el primer ministre

Benjamin Netanyahu va esbossar una visió d'Israel com la d'una "Super Esparta" aïllada i militaritzada, preparada per suportar sancions i trencar els llaços amb l'ordre global liderat pels Estats Units. Va suggerir que Israel avançaria cap a l'autosuficiència econòmica, cosa que l'acostaria a la situació d'estats autàrquics com Rússia o Corea del Nord. L'autor assevera que això marca una forta ruptura amb la dependència històrica del sionisme respecte de les aliances amb les grans potències. Des de la fundació d'Israel, els líders des de Herzl fins a Ben-Gurion van veure l'aïllament com a perillós i van treballar per assegurar el suport dels Estats Units i Occident. Netanyahu, però, ara abraça el no alineament, tot i que Israel continua depenent en gran mesura de les armes i la intel·ligència dels Estats Units. La guerra d'Israel a Gaza ha comportat sancions europees i un creixent distanciament d'Occident. Als Estats Units, les polítiques de Netanyahu han fracturat el suport bipartidista: mentre que Israel va confiar durant molt de temps en el suport evangèlic, els cristians més joves i segments de la dreta MAGA ascendent s'estan tornant hostils, sovint canalitzant narratives anti-israelianes o fins i tot antisemites. Els crítics argumenten que Netanyahu ha calculat malament la seva estratègia: alienant els aliats i mantenint una guerra interminable, corre el risc de deixar Israel aïllat internacionalment i estratègicament més feble. La seva visió de la independència sembla incoherent, ja que Israel ha demostrat una profunda dependència de Washington. En definitiva, Netanyahu està redefinint el futur d'Israel al voltant de l'aïllament militaritzat i el rebuig a les aliances, però aquest canvi capgira un segle d'estratègia sionista i amenaça la supervivència d'Israel, fent que la seva visió s'assembli menys a la força d'Esparta que no a la pulsió autodestructiva de Samsó.

Suliman Baldo & Mai Hassan Sudan Is What Happens When You Recognize a Junta

L'article denuncia la situació que s'està vivint al Sudan i posa de manifest el que està en joc la legitimitat internacional en la guerra civil que devasta el país. Després de l'enderrocament del dictador Omar al-Bashir, la transició democràtica del Sudan es va ensorrar quan les SAF i les Forces de Suport Ràpid (RSF) es van rebel·lar contra el govern civil el 2021 i es van girar l'un contra l'altre l'abril del 2023. El seu conflicte ha creat una de les pitjors crisis humanitàries del món, desplaçant 14 milions de persones. El conflicte involucra senyors de la guerra que sostenen governs civils falsos per buscar legitimitat, tot i que cap de les faccions representa el poble sudanès, i els seus líders estan acusats de crims de guerra. També existeixen coalicions civils: els grups prodemocràtics, especialment Somoud liderat pel primer ministre derrocat Abdalla Hamdok, continuen sent àmpliament recolzats per la societat civil sudanesa. En aquest context, i pel que fa a la posició internacional, malgrat els abusos de les SAF, la comunitat global el tracta cada vegada més com el govern de facto del Sudan, ja que controla els òrgans estatals. L'autor alerta que el full de ruta de pau proposat liderat pels Estats Units, Egipte, l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units corre el risc d'atrinxerar el govern militar si només les SAF s'asseuen a la taula de negociacions. Com a via alternativa, proposa que la comunitat internacional hauria de pressionar per integrar representants civils com Somoud en les converses, ja que tenen una àmplia legitimitat popular, a diferència de les SAF i les RSF. Així doncs, la crisi del Sudan mostra el perill de legitimar els senyors de la guerra per conveniència. La veritable pau i

democràcia depenen de l'empoderament dels moviments liderats per civils, no de les faccions armades que van destruir la transició democràtica al Sudan.

Cédric Gouverneur En Nouvelle-Zélande, les Maoris se sentent à nouveau trahis

A Nova Zelanda, els maoris (gairebé el 20% de la població) continuen patint profundes desigualtats socials, econòmiques i sanitàries heretades de la colonització: pobresa, alt atur, excés de mortalitat, sobrerepresentació severa a les presons i pèrdua parcial de la seva llengua i cultura. Des de la dècada de 1970, un "renaixement maori" havia portat al progrés: revitalització de la llengua, creació d'escoles immersives, el tribunal de Waitangi per revisar les violacions del tractat de 1840, polítiques de salut específiques, terres i compensacions financeres. Però la coalició conservadora que va arribar al poder el 2023 està qüestionant aquests avenços: l'abolició de l'Autoritat Sanitària Maori, les retallades en els pressupostos culturals, el qüestionament del bilingüisme i, sobretot, el projecte de reinterpretació del Tractat de Waitangi, considerat l'acte fundacional de la nació. El tractat és al centre de les tensions: els maoris el veuen com el reconeixement de la sobirania compartida, mentre que la dreta populista i ultraliberal l'interpreta com una transferència total de poder a la Corona. Aquest qüestionament ha provocat grans mobilitzacions: el novembre de 2024, més de 40.000 persones es van manifestar contra la revisió del tractat. La qüestió central és que els maoris denuncien la que es considera la política més regressiva des de la dècada de 1980, que alimenta la desconfiança i corre el risc d'agreujar encara més les desigualtats. Però encara tenen esperança a llarg termini: la seva població jove, nombrosa i mobilitzada, contrasta amb l'envelliment de les poblacions d'origen europeu.

Catalonia, Spain, Europe

María Tadeo & Florent Zemmouche La doctrine Costa, une conversation avec le président du Conseil européen

El president del Consell Europeu, António Costa ha dut a terme una gira per establir un full de ruta comú a tot els líder europeus, en el qual destaquen dues prioritats: el suport a Ucraïna i l'enfortiment de les capacitats europees en matèria de defensa, i la competitivitat, el creixement, la cohesió social i la simplificació normativa. Costa subratlla que els informes Draghi i Letta serveixen de referència per reactivar el mercat interior, reduir el cost de l'energia i desenvolupar un mercat de capitals. També assenyala la necessitat d'un pressupost europeu adaptat, amb obertura al deute comú si cal, però sense dogmatisme. Pel que a Rússia i la seguretat, Costa adverteix que Putin és el portador d'una ambició imperialista que amenaça tota Europa, una amenaça que no és només militar sinó híbrida i afecta tot el continente. Respecte de les relacions amb els Estats Units, considera que l'acord sobre els aranzels ha estat pragmàtic malgrat les concessions, per tal d'estabilitzar la relació transatlàntica. Així i tot, reconeix una divergència de valors amb els Estats Units però insisteix en la necessitat de cooperació. Pel que fa al conflicte de Gaza, reafirma el

suporta la solució de dos estats i destaca el creixent reconeixement de l'estat palestí per part dels estats membres, tot i que reconeix que una posició comuna és difícil de construir. En definitiva, Costa planteja la defensa, la competitivitat i la unitat pragmàtica com a eixos estratègics, alhora que demana una Europa més flexible, decidida davant de Rússia, però també independent dels Estats Units i coherent en la seva posició sobre el conflicte israeliano-palestí.

Rut Bermejo et al. El Acuerdo de Schengen cumple 40 años ¿hito o punto de inflexión?

El 14 de juny de 1985 es signar l'Acord de Schengen, el qual establia llibertat de moviment, cooperació i una Europa oberta. L'objectiu era eliminar controls fronterers interiors i reforçar les fronteres exteriors, donant pas així a una nova Europa oberta i plural. Avui, ja són 29 països que formen part de l'espai Schengen, essent Bulgària i Romania els dos últims països que aconseguiren l'adhesió a inicis del 2025, que han començat a implementar aspectes claus de l'Acord, com la simplificació de tràmits i el dinamisme econòmic, entre d'altres. Aquestes noves incorporacions no arriben, però, en el millor moment de Schengen. En els últims anys, el sistema ha estat posat a prova degut a la successió de vàries crisis: les amenaces terroristes, la crisi de refugiats del 2015, la pandèmia de la COVID-19 i les tensions geopolítiques derivades de la invasió russa a Ucraïna. Això ha provocat que s'implementessin controls fronterers interiors temporals en diversos estats, sovint justificats per seguretat o emergències sanitàries i que s'han allargat força en el temps, posant en dubte que fos realment quelcom temporal. Això, segons experts, està qüestionant la confiança jurídica i política, ja que s'ha posat en qüestió la llibertat de moviment i el sentit original de Schengen. Alhora, sovint les justificacions per implementar aquest tipus de controls fronterers no han estat posats en relació amb una amenaça realment clara i legitimada com per adoptar-los legítimament. Per tal d'evitar perdre la llibertat de circulació i conservar els valors centrals de l'Acord els autors afirmen que farà falta un replantejament dels valors fundacionals de Schengen sense deixar de fer front als reptes contemporanis en els quals es troba immersa Europa: migració, Ucraïna, seguretat, etc.

Pawel Zerka Reality show: why Europe must not cave in Trump's culture war

Després de vint-i-cinc anys de negociacions, la UE i el Mercosur han arribat a un acord comercial presentat com el més gran mai signat per Europa. Però el context global ha canviat profundament: el declivi del lliure comerç, l'augment de les tensions geopolítiques, la influència nord-americana i xinesa, les preocupacions climàtiques i agrícoles. La UE espera obtenir accés lliure d'impostos per a més del 90% de les seves exportacions i un millor accés a les matèries primeres, a canvi d'importacions agrícoles controlades. L'acord també pretén limitar la dependència de la Xina i compensar les pèrdues a causa dels aranzels nord-americans. No obstant això, els agricultors europeus denuncien la competència deslleial i els controls insuficients. Malgrat les garanties i mesures de

salvaguarda promeses per Brussel·les, el tractat il·lustra sobretot la pèrdua d'influència d'Europa, obligada a fer compromisos i menys capaç d'imposar els seus estàndards, mentre que França, afeblida per les seves dificultats internes, veu reduït el seu pes en les decisions europees.

Le Monde L'accord avec le Mercosur, miroir d'une double perte d'influence

Després de vint-i-cinc anys de negociacions, la UE i el Mercosur han arribat a un acord comercial presentat com el més gran mai signat per Europa. Però el context global ha canviat profundament: el declivi del lliure comerç, l'augment de les tensions geopolítiques, la influència nord-americana i xinesa, les preocupacions climàtiques i agrícoles. La UE espera obtenir accés lliure d'impostos per a més del 90% de les seves exportacions i un millor accés a les matèries primeres, a canvi d'importacions agrícoles controlades. L'acord també pretén limitar la dependència de la Xina i compensar les pèrdues a causa dels aranzels nord-americans. No obstant això, els agricultors europeus denuncien la competència deslleial i els controls insuficients. Malgrat les garanties i mesures de salvaguarda promeses per Brussel·les, el tractat il·lustra sobretot la pèrdua d'influència d'Europa, obligada a fer compromisos i menys capaç d'imposar els seus estàndards, mentre que França, afeblida per les seves dificultats internes, veu reduït el seu pes en les decisions europees.

Jeremy Shapiro Europe should be wary of the Trump flattery trap

Fa pocs dies el Regne Unit va rebre Donald Trump amb tota la pompa d'una monarquia centenària, oferint-li el que més desitja: espectacle i estatus. Aquesta és, de fet, una estratègia que diversos líders han adoptat per gestionar la seva vanitat i evitar reaccions punitives. Afalagar és una simple tàctica, no una política. No hi ha proves que Trump sigui més complaent amb aquells que l'elogien. Ans al contrari, en la seva visió transaccional del món, l'adulació es llegeix com una feblesa a explotar i li permet elevar les exigències i buscar més concessions. L'autor afirma que això va quedar clar al juliol, quan la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, va reunir-se amb Trump a Escòcia, prometent compres de productes nord-americans per reforçar el vincle transatlàntic. Però abans d'acabar l'estiu, Trump ja denunciava la llei de serveis digitals de la UE com una ofensiva contra la tecnologia dels EUA i amenaçava amb nous aranzels. Aquesta estratègia tampoc va funcionar a Qatar, que va regalar a Trump un avió de luxe valorat en 400 milions de dòlars per substituir l'Air Force One, però quan Israel va bombardejar Doha en operacions contra Hamàs, els Estats Units van mirar cap a una altra banda. L'autor es pregunta per què els aliats continuen per aquest camí. Ho atribueix als resultats immediats d'una mala trobada, així com la por d'un mal resultat de cara a la premsa. Però això només perpetua un cercle viciós: cal afalagar més per obtenir cada cop menys. Conclou que els aliats només poden tractar amb Trump de manera eficaç si actuen amb força col·lectiva i credibilitat. Per a la UE, això implica actuar com a bloc, marcar línies vermelles i no

acceptar represàlies disfressades de negociació.

Christophe Guilluy The hidden revolution in France

Les protestes fallides del 10 de setembre van tranquil·litzar el govern francès: a diferència de les armilles grogues del 2018, les protestes es van limitar a les grans ciutats, liderades per partits d'esquerra i dominades per estudiants i intel·lectuals. En canvi, els moviments de la França perifèrica –classes treballadores i mitjanes fora de les grans ciutats– són vistos com a greus amenaces perquè són espontanis, no tenen lideratge tradicional i reflecteixen greuges existencials sobre el treball, la identitat i la forma de vida. L'autor contrasta el que anomena "Metropolia", que representa les elits urbanes, els serveis, l'espectacle mediàtic i la frivolitat cultural, amb la "Peripheria", lligada a les arrels industrials, la producció i el poder social real. Històricament, les grans revoltes i canvis polítics (de Maastricht al Brexit i les armilles grogues) han vingut de la perifèria. Avui, el poder global també es basa en la capacitat industrial d'aquestes regions. En definitiva, Guilly afirna que Metropolia està perdent poder, mentre que Peripheria encarna el futur: un canvi del consumisme neoliberal i urbà cap a una política de dignitat, producció i demandes de la gent corrent.

Sam Knight Britain Is Manifesting Nigel Farage as Its Next Prime Minister

El Partit Reform UK de Nigel Farage, l'última iteració del seu moviment polític de dretes i antiimmigració, está liderant les enquestes britàniques des de fa sis mesos al voltant del 30%, deu punts per davant del Partit Laborista. Tot i que no hi ha d'haver eleccions legislatives fins al 2029, l'ascens de Reform UK amenaça el duopoli laborista-conservador. Farage, conegut com a "Mr. Brexit", ha construït un moviment atractiu populista i antisistema, aprofitant la frustració pública amb el sistema polític, la immigració i la delinqüència, alhora que es posiciona com una figura unificadora per als desil·lusionats amb la política dominant. El missatge de Reform UK és directe i teatral, posant èmfasi en el col·lapse social, les deportacions massives d'immigrants indocumentats i la incompetència dels partits tradicionals. Farage evita la retòrica extrema sobre la raça o la religió, mantenint una personalitat "normal", mentre que els seus adjunts de vegades es lliuren a declaracions més extremes i conspiratives. Les campanyes de base, com l'Operació Raise the Colours, reforcen un sentit d'identitat cultural i protesten contra una elit llunyana. El Partit Laborista, sota Keir Starmer, és políticament fràgil, soscavat per dimissions, errors del gabinet i errors de judici (per exemple, la controvèrsia de Mandelson Epstein, l'escàndol fiscal de Rayner), mentre que els conservadors, encapçalats per Kemi Badenoch, no han aconseguit articular posicions polítiques clares, permetent a Refor UK cooptar els seus votants. Farage també es beneficia dels mitjans de comunicació i esdeveniments polítics fora del seu control, com ara protestes massives, desercions de partits tradicionals i escàndols públics que involucren polítics convencionals. La seva estratègia populista, prioritzant qüestions com la immigració i l'antielitisme per sobre de la governança, l'ha mantingut més enllà de la lluita política, lliure de criticar sense suportar els costos del poder. En darrer terme, la paciència estratègica de Farage, l'habilitat mediàtica i

l'explotació del descontentament el posicionen com una força potent en la política britànica, mentre que els partits tradicionals semblen desorganitzats, reactius i cada vegada més irrellevants als ulls dels votants frustrats amb l'statu quo.

Democracy, diversity and culture

José María Ridao La impotencia democrática

L'autor ens parla de l'extrema fatiga d'una democràcia que no respon a problemes estructurals que n'emanen, com la corrupció. Ridao analitza les causes i les conseqüències de la polarització política en les democràcies contemporànies, posant com a punt inicial a Karl Rove, assessor de George W. Bush, qui va iniciar i proposar una estratègia política de divisió i mobilització dels votants afins, en lloc de buscar consensos estables. Aquest moviment ha comportat una polarització generalitzada en la majoria de les democràcies, en què els partits sovint usen la crispació, la irracionalitat i el poc compromís per guanyar votants i popularitat. Ridao afirma que aquest mecanisme ha estat exitós a l'hora d'aconseguir majories parlamentàries per governar, posant l'exemple de l'estratègia del Partit Popular a Espanya a l'inici de la dècada dels 2000.Això, però, ha malmès la qualitat democràtica i ha convertit l'ofici de la política en un espectacle de confrontació, debilitant les institucions i augmentant la desconfiança ciutadana, ja que cada cop més es percep que la política és tan sols una pugna pel poder, i no pas un mitjà pel qual resoldre els problemes dels ciutadans. Ridao argumenta que aquesta polarització política es pot extrapolar a la societat, augmentant la fragmentació, divisió i intolerància ja no només a les seus parlamentàries i democràtiques, sinó també al carrer. Així doncs, calen nous consensos i reprendre els valors fonamentals de la democràcia perquè la població torni a creure en la força del diàleg democràtic.

George Monbiot I have now been a journalist for 40 years. The forces ranged against my profession have never been so powerful

L'autor lamenta el canvi que ha patit el periodisme en els darrers anys. Quan va començar la seva trajectòria com a periodista d'investigació de la BBC era més senzill obtenir permisos per crear empreses falses, fer-se passar per venedor per entrar en xarxes criminals, i semblava una professió important, que marcava una diferència. I això va passar a ser el que Monbiot volia fer de per vida. Fins que una de les investigacions de la BBC va enfurismar al govern Thatcher i el cap de redacció va entrar a l'oficina per dir que s'havien acabat les investigacions per ordres que els arribaven des de dalt. I així, l'autor assegura que va caure la seva manera de veure el món. El món de postguerra havia destruït gran part del poder polític i havia permès el sorgiment de les opinions. Però des de llavors, els diners i el poder dels rics han incrementat prou perquè puguin oprimir els dissidents com va passar amb Trump i Jimmy Kimmel fa unes setmanes. Seguint la seva convicció que el problema de la humanitat rau en el dèficit d'informació, es va fer freelance per continuar les seves investigacions, i quan va tornar, sis anys més tard, la BBC i la resta de cadenes

s'havien convertit en un ecosistema hostil. Així, ha arribat a la conclusió que no es pot explicar la veritat del poder si el poder controla les paraules, i que fins i tot ja no cal que els magnats diguin coses que tinguin sentit. Mentrestant, el periodisme ciutadà creix, però es publica en mitjans innovadors i noves plataformes, fet que demostra que s'està produint un canvi que podria ser rellevant.

Economy, welfare and equality

Yaqi Li Why Viral Western Takes Still Misunderstand China's Political Economy

De l'ascens econòmic fulgurant de la Xina, se'n desprenen els conceptes d'estat enginyer i d'economia d'alcaldes. Per una banda, el país, governat per tecnòcrates, construeix de forma increïblement veloç; per altra banda, Xina és descentralitzada i dinàmica, on la competència local impulsa la innovació. Aquests dos aspectes clau de l'economia xinesa han captat l'atenció occidental, admirat per l'ascens econòmic d'un país que en menys de cinquanta anys ha passat de ser pobre i rural a ser una potència mundial. Alhora, però, aquestes imatges que projecta el país cap a l'exterior no representen completament la realitat. El sistema polític xinès permet invertir molts diners sense necessitat que tinguin una rendibilitat clara, i els funcionaris competeixen per escalar posicions, però han de seguir les directrius i prioritats del govern central. Per tant, tot i que sembli que hi hagi competència i llibertat local, en realitat existeix un fort control central que limita i guia enormement les decisions. Alhora, les polítiques són preses i controlades des de dalt i el poder local té molt poc marge de decisió. Així doncs, és fonamental que els països occidentals tinguin en compte aquests fets a l'hora de dissenyar polítiques i controls comercials; cal entendre bé el funcionament econòmic xinès i no deixar-se emportar únicament per les imatges que la Xina vol emetre a l'exterior. Per tant, per entendre millor el sistema xinès i dissenyar estratègies més intel·ligents caldrà entendre si els pressupostos que usen són estrictes o permeten gastar sense límits; si la competició entre funcionaris fa que tots facin el mateix o es permet innovar; i si les polítiques locals poden resistir canvis polítics sobtats del govern central.

Yago Álvarez Barba Invertir en educación genera casi el triple de empleos que hacerlo en armamento

El Govern espanyol, incloent-hi la ministra de Defensa Margarita Robles, ha defensat històricament que la despesa militar és "despesa social", argumentant que invertir en defensa genera seguretat, pau i ocupació. Per exemple, s'ha estimat que els augments de despesa per complir amb el 2% del PIB exigit per l'OTAN generarien més de 36.000 llocs de treball directes i 60.000 indirectes. No obstant això, l'autor afirma que investigacions acadèmiques i dades econòmiques mostren que la creació de llocs de treball mitjançant despesa militar és significativament menor que si els mateixos diners es destinessin a sectors socials com el mediambiental, l'educació o la sanitat. Estudis realitzats a Espanya, Itàlia, Alemanya i Estats Units mostren que, per cada 1.000 milions invertits, es generen

aproximadament: 1,9 llocs de treball en medi ambient, 2,8 en educació i 2,3 en sanitat. A Espanya, 1.000 milions en armament generarien 6.580 llocs de treball, mentre que el mateix en polítiques mediambientals produiria 11.890 llocs de treball en sanitat 15.300 i en educació 16.440, és a dir, fins a 2,5 vegades més que en defensa. A parer de l'autor, la conclusió doncs és clara: si l'objectiu del Govern és generar ocupació, la inversió en la indústria militar no és l'opció més eficient. Les motivacions darrere de la despesa en defensa són més aviat geoestratègiques, internacionals o de compliment d'aliances, i no principalment socials o laborals.

Sustainability and climate change

Simon Goodman La plus grande mer intérieure du monde rétrécit rapidement sous l'effet du changement climatique

El mar Caspi, antigament refugi de foques, flamencs i esturions, ara s'enfronta a un retrocés dramàtic de les seves aigües, donant pas a extensions de sorra i convertint els seus aiguamolls en deserts. Des de principis del segle XXI, el nivell de l'aigua ha anat baixant una mitjana de 6 cm anuals, arribant fins als 30 cm des del 2020, principalment a causa del canvi climàtic, que redueix les entrades fluvials i augmenta l'evaporació. Aquest declivi amenaça els ecosistemes únics del mar: fins al 81% de l'hàbitat de cria de la foca del Caspi podria desaparèixer, l'esturió perdria les seves zones de fresa i quatre tipus d'ecosistemes podrien col·lapsar-se. Les conseqüències per a les poblacions humanes són greus: ports secs, augment dels costos del transport marítim i l'explotació del petroli, riscos per a la salut de la pols tòxica dels fons marins exposats i el desplaçament de milions de persones. Els països riberencs (Azerbaidjan, Iran, Kazakhstan, Rússia, Turkmenistan) han d'adaptar les seves infraestructures i protegir la biodiversitat simultàniament, per exemple, excavant nous canals i evitant àrees vitals per a la vida silvestre. La coordinació internacional i la planificació prospectiva són crucials, ja que el ritme de declivi podria superar la cooperació política actual. El mar Caspi és un exemple dramàtic de com el canvi climàtic està transformant els grans llacs i els mars interiors del món, plantejant la qüestió de si els governs seran capaços de protegir tant la natura com les persones davant d'aquest fenomen ràpid i massiu.

Fiona Harvey 'Something is working': UN climate chief optimistic about green transition

Netejar la indústria i l'economia global pot generar grans beneficis econòmics per als països que aprofiten l'oportunitat, però. Simon Stiell, secretari executiu de la Convenció Marc de l'ONU sobre Canvi Climàtic, ha advertit que els governs no aconseguiran complir amb els compromisos climàtics necessaris per assolir l'Acord de París que havien de presentar originalment al febrer, però que s'han endarrerit a finals d'aquest mes abans de la cimera COP30 al Brasil al novembre a causa de l'arribada de Trump a la Casa Blanca. En aquests plans, els governs han de detallar com limitaran l'augment de la temperatura global a 1,5 °C per sobre dels nivells preindustrials, i les preocupacions se centren en les

grans emissores com la Xina i la Unió Europea, que oficialment es comprometen amb el clima, però presenten objectius poc ambiciosos. En el cas de la Xina, tot i els grans avenços en energies renovables s'espera un pla conservador sobretot davant la incertesa política derivada de la política exterior i aranzelària de Trump. Mentrestant, l'opció de la UE, dividida internament pels populismes, no ha enllestit el seu pla, que de nou, es preveu poc ambiciós; una reducció d'entre el 63% que prorrogaria el veritable repte d'arribar al 90% en cinc anys. Austràlia ha anunciat un compromís de reduir emissions entre un 62 i un 70% per al 2035, insuficient segons els experts, i ha generat crítiques per no comprometre's a eliminar completament els combustibles fòssils mentre competeix amb Turquia per organitzar la Cimera COP31. Tot i aquestes previsions, Stiell creu que la COP30 pot ser un èxit si mostra com corregir les mancances i aposta per una transformació econòmica verda. Destaca que les inversions privades en energia neta superen les de combustibles fòssils i que cal deixar de centrar-se només en advertències negatives per posar l'atenció en exemples reals d'èxit, com la Xina. També alerta que el canvi climàtic està encarint la vida fins i tot en zones riques, i que per això, cal explicar el problema de manera clara i accessible, però sense perdre l'esperança ni la capacitat de reacció humana.

Li Shuo China Is the Adult in the Room on Climate Now

El president Xi Jinping ha subratllat recentment la diferència entre l'enfocament a llarg termini de la Xina sobre el canvi climàtic amb la política a curt termini d'Occident sovint sotmesa als cicles electorals. També ha destacat com les administracions nord-americanes han oscil·lat en la política climàtica: Obama va pressionar la Xina per reduir les emissions més ràpidament, mentre que Trump va minimitzar l'amenaça. A l'Assemblea General de les Nacions Unides, la Xina s'ha compromès a reduir les emissions entre el 7 i el 10% per al 2035, tot i que els crítics argumenten que està molt per sota de la reducció del 30% necessària per complir l'objectiu d'1,5 °C de l'Acord de París. Aquest objectiu reflecteix tant la cautela interna enmig de la desacceleració econòmica, especialment a les regions industrials, com la resposta als compromisos climàtics occidentals imprevisibles, que redueixen l'incentiu de la Xina per actuar de manera agressiva. L'autora afirma que aquest objectiu aparentment modest, la Xina s'ha convertit en una potència mundial de tecnologia neta, produint més del 80% dels panells solars, el 75% de les bateries de vehicles elèctrics i el 60% dels aerogeneradors a tot el món. El seu sector de tecnologies netes ha estat un motor econòmic important, contribuint amb el 40% del creixement del PIB el 2023, i la Xina ara instal·la més panells solars anualment que la resta del món junts. A més, la Xina està expandint la fabricació verda a l'estranger, invertint 72 mil milions de dòlars l'any passat, el 40% de la seva inversió estrangera directa total, demostrant l'abast global de la seva estratègia d'energia neta. Si la Xina continua sent el major emissor del món, produint el 30% dels gasos que escalfen el clima i representant el 90% de les noves emissions des del 2015, el desplegament d'energies renovables ja està reduint les emissions: els nivells de CO_2 van caure un 1% en la primera meitat del 2025, continuant una tendència iniciada el 2024. A diferència d'Occident, on les ambicions climàtiques fluctuen amb els cicles polítics, la Xina ha integrat la descarbonització en la seva estratègia econòmica a llarg termini, construint sistemàticament infraestructures, cadenes de subministrament i un mercat nacional previsible per a l'energia neta. En definitiva, tot i que els objectius climàtics

anunciats per la Xina poden semblar modestos, es basen en un progrés constant i impulsat per la indústria protegit de la volatilitat política. Aquest enfocament, que combina creixement econòmic amb descarbonització estructural, pot aconseguir en última instància un impacte climàtic global més gran que les promeses ambicioses però políticament fràgils d'Occident.

Innovation, science and technology

The Economist Who is winning in AI—China or America?

L'article analitza la influència de les principals economies en l'establiment d'estàndards globals i l'aplica a la carrera actual de la IA. Històricament, l'"efecte Califòrnia" (1995) i l'"efecte Brussel·les" (2012) van mostrar com les regulacions estrictes en mercats clau van impulsar les empreses multinacionals a adoptar estàndards més alts a tot el món. Avui, les economies més grans (els Estats Units, la Xina i la UE) competeixen per donar forma a la governança global de la IA. La Xina, vista durant molt de temps com un regulador restrictiu i controlador, ha sorprès els observadors amb el seu ràpid progrés en la IA. El llançament de DeepSeek-R1, un potent model de llenguatge que utilitza recursos relativament baixos, va desafiar les suposicions dels Estats Units sobre el manteniment de la supremacia tecnològica mitjançant controls d'exportació de semiconductors. La Xina està invertint molt en aplicacions d'IA barates i àmpliament accessibles, posant èmfasi en l'èxit comercial en lloc de la màxima seguretat o els drets individuals. La seva regulació és selectiva i pragmàtica: estricta en àrees que afecten el control de la informació, però laxa en la privadesa, els drets d'autor o l'intercanvi de dades, facilitant la innovació ràpida, per exemple, en la tecnologia de reconeixement facial. A diferència de la UE, que prioritza els drets humans i l'equitat, o els Estats Units, que veuen la IA com una carrera estratègica d'alt risc, l'enfocament de la Xina afavoreix la rendibilitat, la comoditat i la promoció dels seus productes. No obstant això, el model xinès, centrat en la vigilància i el control social, s'enfronta a la resistència de les democràcies liberals. Al mateix temps, els desenvolupaments polítics als Estats Units, en particular la postura agressiva de l'administració Trump sobre el domini tecnològic i les amenaces d'aranzels, enforteixen involuntàriament la posició de la Xina a l'exterior, un fenomen anomenat "efecte Trump". El resultat és l'aparició d'un potencial "efecte Pequín" en la IA, on les pràctiques reguladores i industrials xineses podrien influir en l'adopció global de la IA, especialment en països menys preocupats pels drets individuals i més centrats en solucions d'IA efectives i de baix cost.

Pablo G. Bejerano El salto que viene en la IA generativa: los grandes modelos para recrear el mundo físico

Els LWM (Large World Models) són una evolució dels LLM (Large Language Models) que busquen comprendre i predir el món físic, no només el llenguatge. Empreses com Google (Genie 3) i Meta (V-JEPA 2) ja desenvolupen sistemes capaços de generar entorns virtuals o interpretar entorns reals, mentre startups com World Labs i Skild AI reben grans inversions

per crear models que ensenyin robots i màquines a interactuar amb el món físic. A diferència dels LLM, on el model prediu la següent mostra de text, els LWM prediuen fragments de vídeo, informació espacial o accions físiques d'un robot. Això permetria, per exemple, que un robot anticipi com manipular objectes sense necessitat d'assaig-error, accelerant l'aprenentatge de la robòtica autònoma. També són aplicables a cotxes autònoms, robots industrials o entorns virtuals dinàmics com videojocs o metaversos. El principal repte actual és la necessitat d'enormes quantitats de dades multimodals i vinculades espai-temporalment, combinant imatges, àudio, vídeo i sensors com LiDAR. Empreses com Tesla, Waymo o Amazon ja recopilen aquestes dades per entrenar els seus sistemes. Malgrat el seu potencial, els LWM presenten riscos: poden generar errors, reproduir biaixos o plantejar problemes de privacitat. El seu desenvolupament responsable requereix transparència en els algoritmes i mecanismes que mesuren la fiabilitat de les prediccions, una cosa que encara escasseja en la indústria.